

guia

OHSAS

GUIA DE RISCS LABORALS

Treballar en un ambient adient, en condicions de feina justes, on els treballadors puguin exercir les seves tasques amb dignitat, però també amb seguretat i amb el menor risc possible, és sens dubte l'objectiu de qualsevol organització empresarial. En aquest context, la prevenció de riscos laborals cerca promoure la seguretat i la salut dels treballadors mitjançant l'adopció d'una sèrie de mesures, entre les quals sobresurt la implantació d'un sistema eficaç de gestió de la seguretat i la salut laboral.

La mateix Llei de prevenció de riscos laborals recull en l'exposició de motius que "la protecció del treballador davant els riscos laborals exigeix una actuació en l'empresa que desborda el mer compliment formal d'un conjunt predeterminat, més o menys ampli, de deures i obligacions empresarials, i més encara, la simple correcció de posteriors situacions de risc ja manifestades".

La política de qualsevol empresa en matèria de prevenció ha de tenir per objecte la promoció de la millora de les condicions de feina, adreçada a elevar els nivells de protecció de la seguretat i la salut dels treballadors en el lloc de feina. Però aquesta seguretat laboral no és només qüestió de reduir els nivells d'accidentalitat o d'absentisme laboral provocat per accidents o malalties professionals, sinó que és un factor més que les organitzacions empresarials han de tenir en compte a l'hora d'avaluar-ne la qualitat i que mostra, a més a més, la preocupació de l'empresa pel seu equip humà.

Amb aquesta guia, les organitzacions empresarials poden conèixer els beneficis que en general aporta desenvolupar un sistema de gestió de la salut i la seguretat laboral, en concret, el certificat OHSAS 18001:2007, així com el procés que l'acompanya, de forma que puguin disposar d'un entorn laboral segur i que puguin protegir els seus treballadors.

Francesca Vives i Amer

Consellera de Comerç, Indústria i Energia

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria de Comerç,
Indústria i Energia

idi **Institut d'Innovació
Empresarial
de les Illes Balears**

Coordinació Projecte

Institut d'Innovació Empresarial
de les Illes Balears

Àrea de Qualitat

Pilar Jordi

GUIA OSHAS

Autors: Joan Mateos

EDICIÓ

Institut d'Innovació Empresarial
de les Illes Balears

IMPRESSIÓ

Gràfiques Planisi

ISBN: 84-923464-7-7

Dipòsit legal: PM 1492 - 2005

1a edició: Maig 2008

Índex

PRESENTACIÓ	5
1. Introducció	11
2. Beneficis de la implantació d'un sistema de gestió de la prevenció	13
3. Vocabulari i definicions	14
4. Resum dels processos d'implantació i certificació OHSAS 18001 : 2007	16
5. La nova versió de la Norma OSHAS 18001	17
6. Estructura de la especificació OHSAS 18001 : 2007 Elements del sistema de gestió de seguretat i salut laboral	18
Política	19
Planificació	19
Implantació i operació	22
Documentació	23
Verificació	25
Control dels registres	27
Revisió per la direcció	28
7. El procés de certificació OHSAS 18001 : 2007	28
8. La integració dels sistemes de gestió: Qualitat, medi ambient i prevenció	30
9. Principal Normativa de Referència	33
10. Referències i enllaços	34

1. INTRODUCCIÓ

La preocupació de les organitzacions per la implantació de sistemes eficaços per a la gestió de la seguretat i la salut en el treball augmenta dia a dia. En la premsa es publiquen contínuament nous accidents, de caràcter greu o fins i tot mortals, que han tingut lloc en el treball. A conseqüència d'això, les inspeccions de l'Administració pública cada vegada són més nombroses i severes, i són moltes les empreses que pateixen absentisme laboral o que es queixen de la gran quantitat d'accidents que tenen, sense que puguin evitar, aparentment, que es produeixin.

Tota pràctica laboral comporta determinats riscos, de més o menys nivell, i totes les parts implicades tenen el deure d'assolir que aquella es realitzi sense perjudici de la seguretat i la salut del treballador. És per aquesta raó que la preocupació entorn de la temàtica relacionada amb la seguretat i la salut laboral afecta totes les organitzacions, independentment de la seva grandària i del sector al qual pertanyin, fins a tal punt que aquestes, per fi, s'estan decidint a prendre mesures importants, tant per fomentar la seguretat en les seves estructures organitzatives i instal·lacions com per complir les obligacions legals aplicables en aquestes matèries. Per tant, en l'actualitat, la prevenció de riscos laborals s'ha convertit en un factor més que s'ha de tenir en compte en la gestió diària de les empreses.

Les organitzacions que han decidit implantar i certificar-se posteriorment sota l'especificació OHSAS 18001:2007 són empreses de molts diversos sectors, que van des del sector de la construcció (amb una elevada problemàtica i accidentabilitat en matèria de prevenció a causa de la rotació freqüent del personal, la dificultat per trobar personal suficientment qualificat en el mercat laboral en poc temps i la confluència de múltiples empreses en un mateix lloc de treball) a sectors amb menys problemàtica en aquest sentit, però que també mostren inquietud per la seguretat i la salut dels seus treballadors, com la indústria alimentària, les empreses turístiques i de serveis, etc.

Aquest progrés en la gestió interna ha suposat per a aquestes empreses el desenvolupament i la integració en la seva operativa diària de funcionament d'una organització preventiva dirigida a fomentar una actitud proactiva i responsable cap a la seguretat en tots els nivells, a impulsar una àmplia

participació del personal en les tasques preventives, així com una important dedicació de temps i esforç per mantenir l'organització viva i productiva en l'anàlisi dels riscos, l'adopció de mesures preventives i correctives, l'aportació d'idees per a la millora de la seguretat de les seves instal·lacions i la promoció de comportaments segurs en tot el personal, tot això dins un procés de millora continua.

El propòsit d'aquesta Guia és, per una banda, presentar a les organitzacions els beneficis que aporta la implantació d'un sistema eficaç de gestió de la seguretat i la salut laboral (de sobres coneixen els empresaris els costos associats a l'absentisme i als accidents laborals –amb baixa o sense–) i, per l'altra, explicar l'especificació OHSAS 18001:2007 com una opció perquè les organitzacions es puguin gestionar adequadament, d'una manera segura i eficient, amb l'objectiu de protegir el personal dels riscos d'accidents i de malalties professionals.

També cal considerar que, així com la Llei 31/1995 i les modificacions posteriors (Llei 54/2003) i la Reglamentació que la desplega són de compliment obligat, l'especificació OHSAS 18001 és de caràcter voluntari. No obstant això, permet assegurar el compliment d'aquesta legislació, atès que la mateixa Llei 54/2003, en l'article 2, emfatitza la integració de la prevenció en els sistemes de gestió de les empreses.

2. BENEFICIS DE LA IMPLANTACIÓ D'UN SISTEMA DE GESTIÓ DE LA PREVENCIÓ

Entre els avantatges competitius que implica una bona gestió de la prevenció dels riscos laborals es poden citar:

- Aporta una **MILLORA CONTÍNUA A LA GESTIÓ**, mitjançant la integració de la prevenció en tots els nivells jeràrquics i organitzatius, i la utilització de metodologies, eines i activitats de millora.
- **REFORÇA LA MOTIVACIÓ DELS TREBALLADORS**, a través de la creació d'un entorn de feina i un lloc de treball més ordenats, més propicis i més segurs, i de la **IMPLICACIÓ I PARTICIPACIÓ** d'aquells en els temes relacionats amb la prevenció, mitjançant el **FOMENT DE LA CULTURA PREVENTIVA**.
- **PROPORCIONA EINES** per disminuir els incidents i els accidents laborals i, com a conseqüència d'això, es redueixen les despeses que aquests ocasionen.
- **EVITA LES SANCIONS O PARALITZACIONS DE L'ACTIVITAT**, causades per l'incompliment de la legislació en matèria de prevenció de riscos laborals (moltes vegades desconeguda pels empleats).
- Permet obtenir **REDUCCIONS EN LES PRIMES D'ALGUNES ASSEGURANCES** relacionades, com per exemple, les assegurances contra incendis.
- Proporciona una **POTENCIACIÓ DE LA IMATGE DE L'EMPRESA PENSANT EN ELS CLIENTS, LA SOCIETAT I L'ADMINISTRACIÓ**, i demostra el compromís de l'organització amb la seguretat i la salut dels treballadors, en els casos que l'empresa opti per la certificació del seu sistema.

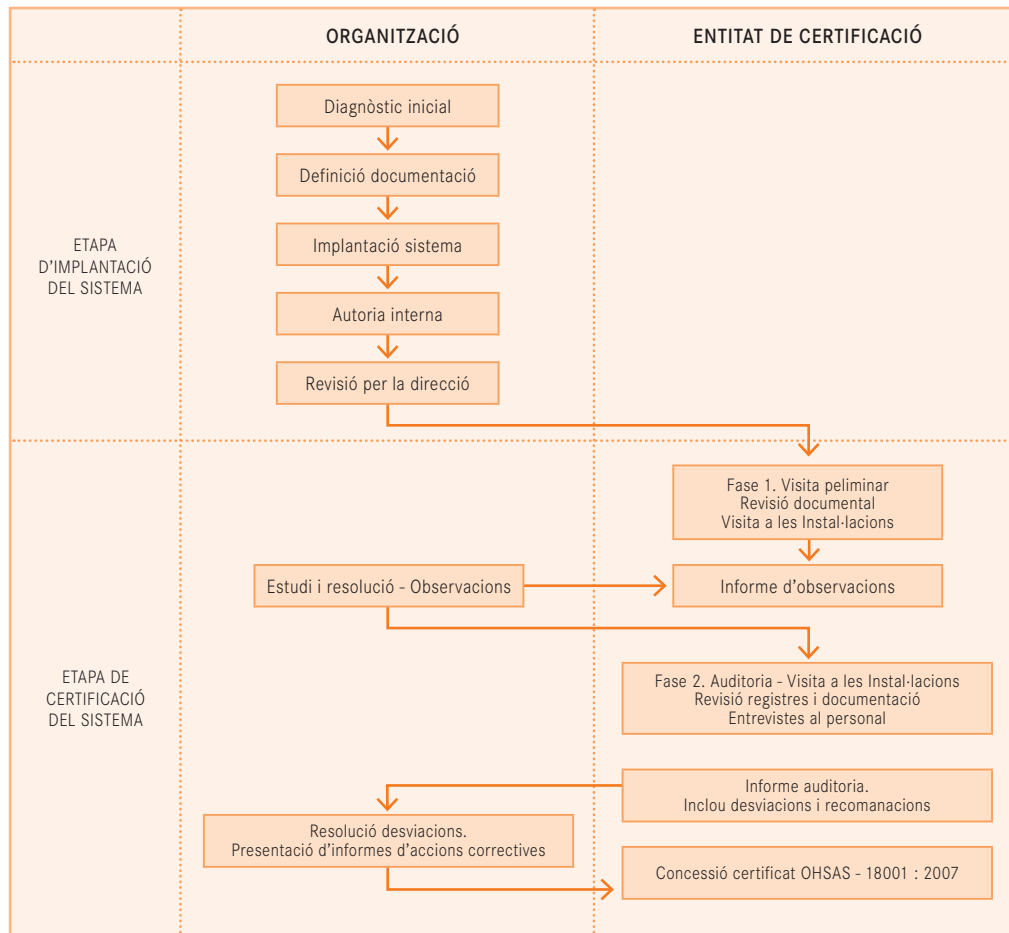
S'ha de remarcar que l'especificació OHSAS 18001:2007, per ella mateixa, no és "la solució", sinó que constitueix una eina amb la qual les organitzacions, amb el compromís previ de la direcció, el suport de l'equip humà i l'ajuda dels progressos científics i mitjans tecnològics disponibles en l'actualitat, poden aconseguir gestionar eficientment els seus sistemes productius i tractar d'arribar a l'objectiu perseguit i desitjat per totes les parts implicades en una empresa: zero accidents.

3. VOCABULARI I DEFINICIONS

- **Accident:** succés no desitjat que produeix dany, lesió o, fins i tot, defunció.
- **Acció correctiva:** acció que es duu a terme per eliminar la causa d'una no-conformitat detectada.
- **Acció preventiva:** acció que es duu a terme per eliminar la causa d'una no-conformitat potencial o una altra situació no desitjada.
- **Avaluació de riscos:** procés global d'estimació de la magnitud dels riscos i de decisió de si aquests són tolerables o no.
- **Auditoria:** instrument de gestió que comprèn una avaluació sistemàtica, documentada, independent, periòdica i objectiva del comportament de l'organització i del seu sistema de gestió de la prevenció, per determinar si les activitats i els seus resultats s'ajusten a les mesures planejades, i si aquestes mesures són implantades de forma efectiva i són adequades per aconseguir el que estableixen la política i els objectius de l'organització (vegeu el punt 3.9).
- **Certificació:** acreditació, emesa per un organisme competent, que el sistema de gestió de la prevenció de l'organització compleix els requisits de la Norma OHSAS 18001:1999 de referència.
- **Format:** model utilitzat en situacions repetitives i que genera un registre.
- **Identificació de riscos:** procés de reconeixement que un risc existeix i de definició de les seves característiques.
- **Incident:** succés que produeix augment d'accidents o que té el potencial de produir un accident.
- **Instruccions:** documents que descriuen un apartat concret i molt específic de les activitats de l'organització.
- **Millora contínua:** procés recurrent d'optimització del sistema de gestió de la prevenció per aconseguir millores en l'eficiència global de l'empresa de forma coherent amb la seva política definida. No és necessari que el procés ocorri simultàniament en totes les àrees d'activitat.
- **No-conformitat:** qualsevol desviació dels estàndards de treball, de les pràctiques, dels procediments, de l'execució del sistema de gestió, etc., que també pot produir directament o indirectament dany o malaltia, dany a la propietat, dany a l'ambient laboral o una combinació d'aquests.

- **Objectius:** metes, en termes d'execució del sistema de gestió de la prevenció, que una organització es proposa aconseguir, basades en la seva política preventiva. Han de ser quantificades de forma factible sempre que sigui possible.
- **Organització:** companyia, explotació, empresa, institució o associació, o part o combinació d'aquestes, tinguin forma de societat o no, pública o privada, que té funcions i administració pròpies. En el cas d'organitzacions amb més d'una unitat operativa, aquesta, per si sola, es pot definir com una organització.
- **Parts interessades:** individu o grup interessat o afectat per l'execució del sistema de gestió de la prevenció d'una organització. Es pot tractar de parts interessades internes –personal, directius, etc.– o externes –clients, administració, etc.
- **Perill:** combinació de la probabilitat i les conseqüències que ocorrin riscos específics.
- **Perill tolerable:** perill que ha estat reduït a un nivell que pot ser acceptat per l'organització tenint en compte les seves obligacions legals i la pròpia política de gestió de la prevenció.
- **Política preventiva:** declaració de l'organització sobre les seves intencions i principis en relació amb el seu comportament respecte a la prevenció de riscos laborals, que proporciona un marc per actuar i per establir objectius i metes referits a la gestió de la prevenció.
- **Procediment:** forma específica per dur a terme una activitat o procés.
- **Registres:** documents que evidencien el compliment dels requisits del sistema de gestió de la prevenció.
- **Risc:** focus o situació que pot provocar un potencial perjudici en termes de lesió humana o malaltia, dany a la propietat, dany a l'ambient laboral o una combinació d'aquests.
- **Seguretat:** exempció de perill inacceptable.
- **Seguretat i salut laboral:** condicions i factors que afecten el benestar dels treballadors, del personal temporal, del personal contractista, dels visitants i de qualssevol altres persones en el lloc de treball.
- **Sistema de gestió de la prevenció:** la part del sistema general de gestió que inclou l'estructura organitzativa, la planificació de les activitats, les responsabilitats, les pràctiques, els procediments, els processos i els recursos per desenvolupar, implantar, dur a terme, revisar i mantenir al dia la política preventiva d'una organització.

4. RESUM DELS PROCESSOS D'IMPLANTACIÓ I CERTIFICACIÓ OHSAS 18001:2007

5. LA NOVA VERSIÓ DE LA NORMA OHSAS 18001

El mes de juliol de 2007 s'ha publicat la nova versió de la Norma OHSAS 18001:2007, que substitueix la Norma OHSAS 18001:1999. No s'han fet grans canvis estructurals o de contingut en aquesta revisió. Sí que s'hi han introduït modificacions que en faciliten la implantació a les organitzacions i aclareixen alguns conceptes respecte a l'anterior edició, a més de dotar-la d'un nou enfocament que en facilita la integració a la Norma ISO 9001:2000, incloent-hi aspectes ja desenvolupats a la Norma ISO 14001:2004 de sistemes de gestió ambiental.

Les modificacions més rellevants que implica aquesta nova versió són les següents:

A) Definició de l'abast del sistema

És necessari declarar de forma explícita l'abast del sistema de gestió de la prevenció i documentar-lo.

Una vegada establert l'abast (tota l'organització o una part operativa d'aquesta, per exemple), no es poden fer excepcions en l'aplicació del sistema, i s'hi han d'incloure totes les activitats, productes i serveis compresos en l'abast definit.

B) Avaluació del compliment legal

Respecte al seguiment del compliment de la legislació, el nou punt 4.5.2, incorporat específicament en aquesta nova versió, vol donar més importància al fet que l'organització mantengui actualitzada la informació sobre els requisits legals que li són d'aplicació en relació amb els seus riscos i perills identificats, i indica la necessitat de disposar de registres clars que demostrin que de forma periòdica s'avalua el compliment d'aquests requisits legals.

Ha de quedar clarament identificada la relació entre els riscos i perills identificats, els requisits legals que afecten aquests aspectes, l'avaluació sobre el seu compliment, la periodicitat de l'avaluació i els registres que demostrin la relació.

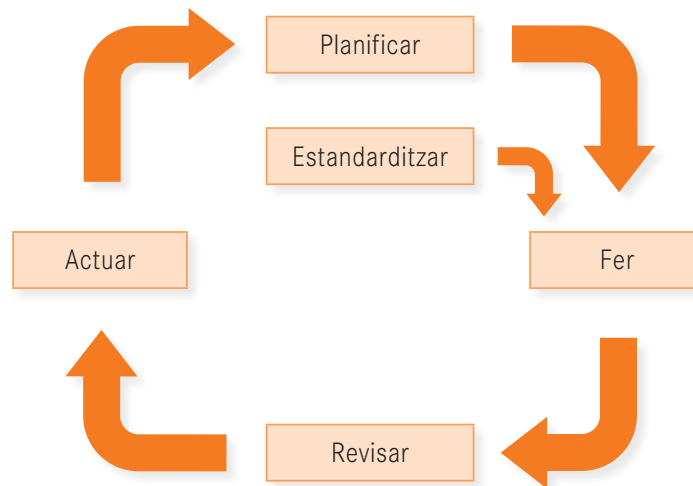
C) Comunicació

La nova versió explica més clarament que l'organització pot decidir si comunica o no externament informació sobre temes relacionats amb la seguretat i la salut laboral de les seves activitats (punt 4.4.3.2). En cas de fer-ho, s'ha d'explicar i documentar com es duu a terme (pàgina web, díptic informatiu, carta als principals clients o subcontractistes, etc.).

També s'amplia (punt 4.2) el concepte dels destinataris de la informació en matèria de prevenció de riscos i salut laboral relacionada amb l'organització. S'han de mantenir informades "totes les persones que fan feina per a l'organització o en nom seu". Això implica no només el personal intern, sinó també els contractistes o el personal eventual, per exemple.

6. ESTRUCTURA DE LA ESPECIFICACIÓ OHSAS 18001:2007. ELEMENTS DEL SISTEMA DE GESTIÓ DE SEGURETAT I SALUT LABORAL

Com a element comú a tots els sistemes de gestió, l'especificació OHSAS es basa en el cicle de millora contínua:

A continuació es presenten els requisits de la Norma OHSAS 18001:2007 i s'indiquen de forma resumida les principals activitats que s'han de desenvolupar per dur-ne a terme l'aplicació a l'organització:

Política

El punt de partida de tot sistema de gestió és el compromís de la direcció de l'organització, posat de manifest en la POLÍTICA DE PREVENCIÓ DE RISCS LABORALS. Es tracta d'una "declaració autoritzada per l'alta direcció de l'organització de les seves intencions i principis en relació amb la prevenció de riscos laborals, que estableix els objectius globals de salut i seguretat laboral i el compromís de millora dels resultats".

Aquesta política es desplega en accions prèviament planificades, s'ha de revisar i se n'ha de cercar l'adequació constant.

És un document definit per la direcció de l'organització en el qual aquesta es compromet amb la millora contínua i el compliment de la legislació vigent, així com amb altres requisits assumits per l'organització en matèria de prevenció, tals com els requisits exigits pels clients o els compromisos voluntaris.

La política ha d'estar documentada, implantada i mantinguda, i ha de ser comunicada a tots els empleats i a les persones que "treballen per a l'organització o en nom seu". Això inclou, per tant, les empreses subcontractades. Aquest és un element d'importància en organitzacions de sectors com la construcció.

Planificació

Planificació per a la identificació de riscos i avaluació i control de perills

L'organització ha d'establir sistemàtiques per identificar d'una forma continuada els perills associats a les seves activitats, productes o serveis en el lloc de treball, per avaluar els riscos

ocasionats pels perills que no hagin pogut ser eliminats i per establir mesures de control i actuació necessàries.

Cal tenir en compte:

- Situacions rutinàries i no rutinàries (casos excepcionals o puntuals).
- Activitats de tot el personal que tenguí accés al lloc de treball (incloent-hi subcontractistes i visitants).
- Instal·lacions en el lloc de feina, ja siguin pròpies de l'organització o d'altres.

La metodologia per identificar els riscos i avaluar els perills ha de:

- Estar definida, assegurant que sigui més "proactiva" que "reactiva". És a dir, que estigui enfocada a eliminar el risc, més que a resoldre els possibles accidents.
- Proporcionar una classificació de perills i identificar els que hagin de ser eliminats o controlats per mesures concretes.
- Proporcionar informació per determinar requisits legals, identificar necessitats formatives i mesures de control operacional.

Requisits legals i altres requisits

S'han d'identificar i mantenir actualitzats els requisits legals que afecten els aspectes de seguretat i salut laboral de l'organització.

Això implica conèixer tota la normativa local, autonòmica, estatal i internacional que pugui existir, tant a escala general com la relacionada amb aspectes tècnics, sanitaris o d'infraestructures que tenguin relació amb les activitats, productes o serveis de l'organització i que en puguin influir sobre la seguretat o la salut.

S'ha de garantir, per tant, que es disposa d'una sistemàtica d'actualització periòdica de la informació sobre la legislació d'aplicació.

Objectius i programes

Considerant la informació anterior (els riscos identificats i la seva avaluació, els requisits legals d'aplicació a l'organització i la política de prevenció de l'organització), i tenint en compte les opcions tecnològiques existents –que ens permetran la implantació de millores–, els requisits financers, operatius i de negoci –que ens informaran sobre la possibilitat real d'aplicar aquestes millores– i les opinions de les parts interessades, l'organització ha d'establir i mantenir documentats objectius de millora en termes de resultats de seguretat i salut laboral.

Aquests objectius, sempre que sigui possible, s'han de quantificar.

Per aconseguir els objectius definits, l'organització ha d'establir les diferents responsabilitats d'execució, les accions que permetran desplegar els objectius, els mitjans i recursos necessaris i els terminis en què es pretenen obtenir els resultats.

Aquesta planificació, mitjançant un “programa de gestió de la prevenció de riscos laborals”, ens permetrà definir les passes per poder donar resposta als objectius definits.

Programa d'objectius i metes
OBJETIU 1: Reduir un 5% el consum d'aigua
META 1. Reduir el consum del reg <i>Instal·lar rellotges de reg / Serv. tècn. / abril 2003</i> <i>canvi d'horaris / Jardiner / Març 2003</i> <i>Substitució de plantes / Jardiner / Octubre 2003</i>
META 2. Sensibilització interna i externa <i>Redacció de bones pràctiques mediambientals / Caps de dept. / Abril 2003</i> <i>Canvi de tovalloles a elecció del client / Direcció / Març 2003</i> <i>Adhesiu d'estalvi als apartaments / Governanta / Març 2003</i>
META 3. Reduir el consum en apartaments <i>Instal·lar cisternes de doble polsador / Serv. tècn. / Febrer 2003</i> <i>Compra d'aixetes “ecològiques” / Direcció - serv. tècn. / Desembre 2003</i>

Implementació i operació

Recursos, funcions, responsabilitat i autoritat

La direcció ha d'assignar recursos per implementar i mantenir el sistema de gestió. Es tracta de recursos humans, infraestructures, recursos financers i tecnològics.

S'han de definir clarament les funcions i les responsabilitats del personal en matèria de prevenció a l'organització. Una possibilitat consisteix en l'elaboració d'un organigrama a partir del qual s'expliquen i es desenvolupen les funcions i les responsabilitats.

L'organització ha de nomenar "un representant de la direcció en matèria de prevenció" que actuï com a interlocutor entre la direcció i la resta del personal i que es responsabilitzi de la correcta implantació i manteniment del sistema de gestió.

Competència, formació i presa de consciència

Una eina útil per definir els nivells de competència del personal és establir els perfils dels llocs de treball. A partir d'aquesta informació es poden determinar les necessitats de formació en matèria de prevenció –que vendran delimitades, en part, per les avaluacions de riscos efectuades–, que permetran planificar periòdicament accions formatives per garantir que el personal és conscient dels riscos i perills que implica la seva activitat dins l'organització.

És important garantir, també, que les noves incorporacions reben informació adequada sobre el funcionament del sistema de gestió de la prevenció de l'organització.

Comunicació, participació i consulta

L'organització ha de definir els canals de comunicació tant de forma interna com externa.

Internament es poden utilitzar reunions periòdiques, taulers d'anuncis, bústies de suggeriments. Externament, s'ha d'establir la sistemàtica per rebre, analitzar i donar resposta a les comunicacions rellevants rebudes.

Cal tenir en compte, a l'hora de difondre informació, les empreses proveïdores i subcontractades com a receptores d'informació com pot ser la política, les bones pràctiques de treball, les comunicacions sobre la coordinació d'activitats empresarials, etc.

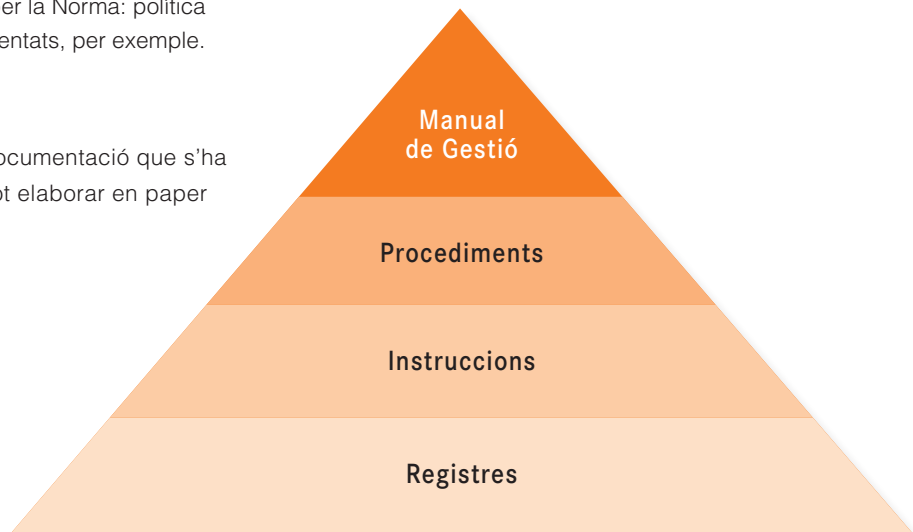
Documentació

El nivell de documentació del sistema és molt flexible i depèn de la complexitat i la grandària de l'organització que l'implanti.

Hi ha una sèrie de documents que sí que són exigits per l'especificació OHSAS 18001:

- Descripció de l'abast del sistema: quines activitats o instal·lacions s'inclouen en el certificat?
- Descripció dels principals elements del sistema i la seva interrelació amb els punts de la Norma OHSAS.
- Documents requerits per la Norma: política i procediments documentats, per exemple.
- Registres.

Una vegada fixada la documentació que s'ha de reunir, aquesta es pot elaborar en paper o en format electrònic.

Estructura habitual de la documentació d'un sistema de gestió de la prevenció

Control de la documentació

Cal establir responsabilitats per a l'elaboració, la revisió i l'aprovació dels diferents documents. S'ha de garantir que els responsables de dur a terme activitats amb influència sobre el funcionament i l'operativa del sistema de gestió de la prevenció tenen a la seva disposició les versions actualitzades de la documentació.

Control operacional

S'han de determinar les operacions i les activitats en què és necessari aplicar mesures de control per als casos de:

Les COMPRES de:

- Productes, com per exemple la sol·licitud i la gestió de les fitxes de dades de seguretat i l'etiquetatge correcte dels productes químics, els requisits i l'adequació dels equips de protecció individual, etc.
- Equips de treball, tenint en compte els requisits de seguretat de la maquinària, els manuals d'instruccions, etc.
- Serveis o subcontractacions. S'han de comunicar els procediments i els requisits rellevants als proveïdors i subcontractistes mitjançant la coordinació d'activitats empresarials.

El DISSENY del lloc de treball, dels processos, de les instal·lacions (a l'hora de plantejar reformes), de la maquinària, dels procediments operatius i de l'organització del treball (incloent-hi l'adaptació a les capacitats del personal), per tal d'eliminar o reduir els riscos en origen –és a dir, abans de la implantació de les mesures, amb la qual cosa s'eviten problemes i costos posteriors per reformes, a causa que no s'han identificat amb anterioritat possibles perills.

El MANTENIMENT adequat dels equips de treball, la maquinària, les instal·lacions, els dispositius de seguretat, etc.

Preparació i resposta davant d'emergències

Cal identificar totes les possibles situacions d'emergència per poder planificar-ne la prevenció i, si així i tot és necessari, tenir previst com actuar per tal de minimitzar-ne els efectes adversos sobre els treballadors.

Sempre que sigui possible, s'han de fer simulacres per posar a prova les mesures d'actuació i comprovar-ne l'eficàcia –i plantejar-ne canvis, en el cas que es detectin possibilitats de millora.

Verificació

Seguiment i mesura

En aquest cas, es tracta d'una tasca "proactiva". Cal fer un seguiment de les operacions clau que afecten la prevenció dels riscos laborals dins l'organització.

Això implica mesurar i obtenir informació, per exemple, en relació amb:

- El seguiment dels objectius proposats.
- La revisió d'elements i de dispositius de seguretat.
- Les accions de vigilància de la salut.
- Les inspeccions de seguretat.

Si són necessaris equips per al mesurament i la supervisió, l'organització ha d'establir procediments per calibrar-los i mantenir-los –o requerir-los. S'ha de dir que aquestes operacions se subcontracten. D'aquestes activitats, també se n'han de conservar registres. És aconsellable disposar d'una llista dels equips de mesurament que s'utilitzin per avaluar les condicions de seguretat i salut laboral (per exemple, sonòmetres, luxòmetres, etc.).

Avaluació del compliment legal

Periòdicament s'ha d'avaluar el compliment dels requisits legals i d'altres requisits que l'organització voluntàriament subscrigui. D'aquestes revisions –fetes en intervals que permetin garantir que es poden complir els requisits legals d'una forma continuada–, se n'han de conservar els registres que acreditin que l'organització compleix els requisits esmentats.

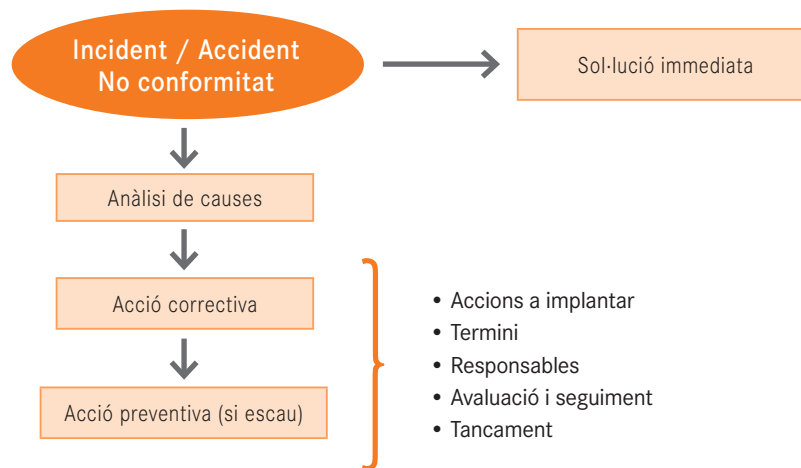
Accidents, incidents, no-conformitat, acció correctiva i acció preventiva

S'han de detectar les situacions “no conformes” des del punt de vista de la prevenció de riscos (incompliment de requisits legals o incorrecta operativa de feina, per exemple) per tal d'analitzar-ne les causes i, a partir d'aquesta anàlisi, poder establir accions correctores o preventives que permetin que no es tornin a repetir aquestes situacions.

L'organització ha d'establir una sistemàtica que inclogui les responsabilitats i l'autoritat per:

Tramitar i investigar:

- accidents
- incidents
- no-conformitats
- Realitzar accions per mitigar qualsevol conseqüència que es presenti deguda a accidents, incidents o no-conformitats.
- Iniciar i completar accions preventives o correctives que permetin eliminar les causes d'una no-conformitat real o potencial.
- Confirmar l'efectivitat de les accions correctives i preventives que s'han posat en pràctica.

Control dels registres

Els registres evidencien que el sistema de gestió de la prevenció funciona correctament dins l'organització. Cal identificar i conservar els registres durant el temps que s'especifiqui.

Exemples de registres, d'una forma no exhaustiva, són:

- Avaluació de riscos.
- Registre de requisits legals.
- Pla de formació i certificats d'assistència a accions formatives.
- Comunicacions i actes de reunions.
- Registres de manteniment de la maquinària i les instal·lacions.
- Registres d'entrega d'EPI als treballadors.
- Informes de no-conformitat o d'accidents.

Auditoria interna

S'han d'elaborar de forma planificada auditories internes del sistema de gestió de la prevenció de riscos laborals, per tal de conèixer si el sistema s'aplica correctament, tal com s'ha definit en la mateixa documentació del sistema. L'auditoria l'ha de fer personal format i independent de les àrees que s'han d'auditar.

Revisió per la direcció

Periòdicament la direcció ha de fer revisions del sistema. La informació d'entrada per a aquesta revisió inclou els resultats de les auditories internes elaborades, l'avaluació del compliment legal, les comunicacions rebudes, l'evolució dels objectius del sistema, les principals no-conformitats identificades, els canvis en les circumstàncies o les recomanacions per a la millora, per exemple.

Com a conclusió, s'han de plantejar futures accions que impliquin possibles canvis en la política preventiva, canvis en la documentació o en el funcionament del sistema, sempre seguint la filosofia de la millora contínua.

7. EL PROCÉS DE CERTIFICACIÓ OHSAS 18001:2007

Per què certificar el sistema de gestió de la prevenció?

- El certificat OHSAS permet demostrar a les organitzacions, mitjançant l'avaluació objectiva per una tercera part imparcial i independent, que disposen d'un sistema de gestió de la prevenció de riscos basat en el principi de la MILLORA CONTÍNUA i que la direcció de l'organització està involucrada i implicada en aquest sistema, mitjançant la definició i l'aplicació d'una política i del procés de revisió del sistema.
- A més, la mateixa especificació OHSAS 18001, pel requisit 4.3.2, obliga al coneixement i al compromís del compliment de la LEGISLACIÓ APLICABLE.
- És un FET INNOVADOR I DIFERENCIADOR PER A L'EMPRESA, tant a escala sectorial com internacional.

- Proporciona una VALORACIÓ EXTERNA DE L'EFICÀCIA DEL SISTEMA DE GESTIÓ DE LA PREVENCIÓ DE RISCS LABORALS implantat, atès que es fa amb auditors adequadament qualificats i amb una àmplia experiència en sistemes de gestió de la prevenció de riscos laborals.

Fases del procés de certificació

Anàlisi de la documentació

L'equip auditor estudia a les seves oficines o a les oficines de l'organització la documentació del sistema de gestió de la prevenció de riscos per avaluar-ne la coherència i l'adequació als requisits de l'especificació OHSAS 18001:2007.

Visita preliminar

Els auditors visiten les instal·lacions de l'organització amb l'objectiu de:

- Avaluar les accions dutes a terme per l'empresa com a resposta a les observacions recollides en l'anàlisi de la documentació.
- Comprovar el grau d'implantació i adequació del sistema.
- Aclarir tots els dubtes que pugui tenir l'organització sobre el procés de certificació.

En aquesta fase es presta una atenció especial a:

- L'adequació de la política.
- El procés d'identificació i avaluació dels riscos per a la salut i la seguretat laboral.
- L'existència de documents requerits per la legislació.
- Les auditories internes. **Auditoria**

L'objecte d'aquesta fase és determinar que l'organització observa les pròpies polítiques, objectius i procediments, i confirmar que el sistema és conforme a tots els requisits de la Norma.

Les no-conformitats detectades es reflecteixen en un informe que ha de ser comentat i entregat a l'organització en la reunió final de l'auditoria.

Pla d'accions correctives

L'empresa disposa d'un termini de temps fixat per presentar a l'entitat de certificació un pla d'accions correctives dirigides a resoldre les no-conformitats trobades en l'auditoria.

Concessió

Un comitè avaluador ha d'estudiar l'informe de l'auditoria i el pla d'accions correctores i, si és el cas, ha de concedir el certificat OHSAS.

Auditoria legal vs. auditoria OHSAS?

L'auditoria per obtenir el certificat OHSAS 18001:2007 és totalment compatible amb l'auditoria reglamentària exigida per la Llei 31/1995 –obligatòria cada cinc anys per a les organitzacions que han assumit la gestió de la prevenció, com una de les possibilitats incloses en la Llei esmentada– i, fins i tot, es pot fer de manera conjunta.

D'aquesta manera s'aconsegueix l'optimització del procés, reducció de temps i de costos, a la vegada que s'obté un reconeixement extern, més enllà del mateix compliment de la legislació en matèria de prevenció.

8. LA INTEGRACIÓ DELS SISTEMES DE GESTIÓ: QUALITAT, MEDI AMBIENT I PREVENCIÓ

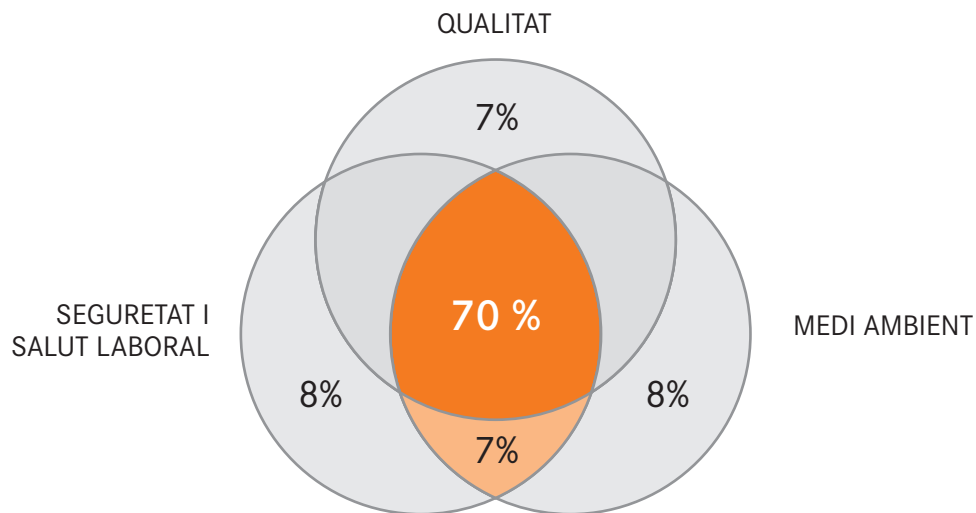
Amb el temps cada vegada són més les empreses que demostren interès per acreditar una qualitat davant els seus clients i que n'intenten aconseguir la satisfacció i, per això, basen la gestió en els requisits de la Norma ISO 9001:2000, que els ofereix unes eines interessants i pràctiques per dur a terme aquesta "gestió de qualitat".

A més, les organitzacions demostren una preocupació pel medi ambient, pels impactes que causen les seves activitats i per les possibilitats de sensibilitzar els treballadors i els clients en

aquesta matèria. També, el compliment dels requisits legals d'aplicació en matèria ambiental va adquirint una importància més gran, ja sigui per les exigències de l'Administració o pel compromís empresarial amb la societat. Per això, la implantació de sistemes de gestió ambiental basats en la Norma ISO 14001:2004 o el Reglament CE 761/2001 experimenta pautes de creixement importants.

Com s'ha explicat en aquesta Guia, l'adopció d'un sistema de gestió de la prevenció de riscos laborals, basat en l'especificació OHSAS 18001:2007, possibilita donar compliment a les exigències legals (Llei 31/1995 i Llei 54/2003) d'una forma pràctica i organitzada.

Quan una organització es planteja compatibilitzar la qualitat del servei o l'elaboració del producte amb el respecte pel medi ambient i la preocupació per la prevenció dels riscos laborals, el més adequat seria proposar-ne la integració dels sistemes de gestió en un únic sistema, ja que, com es pot comprovar a la imatge, el grau de compatibilitat i d'elements comuns és molt elevat.

Realitzar aquestes accions que hem comentat de forma separada i no paral·lela implica dedicar-hi major esforç i recursos, i més si parlem de petites organitzacions on aquests mitjans poden representar una inversió molt important.

És per això que la integració dels sistemes de gestió presenta un atractiu per a les organitzacions. Per una banda, les que ja disposen d'un sistema de gestió de la qualitat, per estar aquest sistema més estès internacionalment, ja sigui certificat o no, poden incorporar dins els mateixos manuals els aspectes particulars d'aquests altres sistemes de gestió i optimitzar els recursos emprats i els costos futurs, per exemple, per la reducció dels costos de certificació per auditoria conjunta; i per l'altra, les organitzacions que encara no disposen de cap sistema tenen l'oportunitat de començar el procés d'introducció d'aquests sistemes de gestió amb una perspectiva integrada, amb clares visions de futur.

Exemples d'elements comuns a les tres normes

A continuació es presenten, de forma no exhaustiva, exemples d'elements comuns a les tres normes de gestió, ISO 9001:2000, ISO 14001:2004 i OHSAS 18001:2007:

- Avaluació d'aspectes ambientals o de riscos laborals.
- Identificació de requisits legals.
- Planificació i seguiment d'objectius.
- Comunicació.
- Detecció de necessitats formatives i elaboració del pla de formació.
- Detecció de no-conformitats. Plantejament d'accions correctives i preventives.
- Auditoria interna.
- Revisió del sistema.

9. PRINCIPAL NORMATIVA DE REFERÈNCIA

Tot i que s'ha comentat que els requisits legals aplicables en matèria de prevenció de riscos laborals a l'organització inclouen **QÜESTIONS GENERALS DINS L'ÀMBIT DE LA SEGURETAT I LA SALUT LABORAL**, com també, per exemple, aspectes relacionats amb **LES INSTAL·LACIONS, LA MAQUINÀRIA I LA SEGURETAT INDUSTRIAL**, seguidament figuren les principals referències normatives que s'apliquen, de forma general, a qualsevol tipus d'organització, referides al primer cas:

Normativa de referència relacionada amb la seguretat i la salut laboral

- Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals.
- Reial decret 39/1997, de 17 de gener, del Reglament dels serveis de prevenció.
- Llei 54/2003, de 12 de desembre, de reforma del marc normatiu de la Llei de prevenció de riscos laborals.
- Reial decret 171/2004, de 30 de gener, de coordinació d'activitats empresarials.
- Reial decret 486/1997, de 14 d'abril, pel qual s'estableixen les disposicions mínimes de seguretat i salut en els llocs de treball.
- Reial decret 487/1997, de 14 d'abril, sobre disposicions mínimes de seguretat i salut relatives a la manipulació manual de càrregues.
- Reial decret 488/1997, de 14 d'abril, sobre disposicions mínimes de seguretat i salut relatives al treball amb equips que inclou pantalles de visualització de dades.
- Reial decret 664/1997, de 12 de maig, sobre la protecció dels treballadors contra els riscos relacionats amb l'exposició a agents biològics durant el treball.
- Reial decret 773/1997, de 30 de maig, sobre disposicions mínimes de seguretat i salut relatives a la utilització per part dels treballadors d'equips de protecció individual.

- Reial decret 1215/1997, de 18 de juliol, pel qual s'estableixen les disposicions mínimes de seguretat i salut per a la utilització per part dels treballadors d'equips de treball.

Per al cas de la normativa específica –maquinària, instal·lacions, seguretat industrial, etc.–, atesa la molt variada tipologia d'organitzacions, és necessari estudiar cas a cas per conèixer quina és la legislació que hi és d'aplicació i, per tant, quins són els requisits legals relacionats amb aquesta normativa.

9. REFERÈNCIES I ENLLAÇOS

<http://www.idi.es>

<http://www.mtas.es/insht/>

<http://treballiformacio.caib.es/portal/m6index.ca.htm>

<http://www.ohsas-18001-occupational-health-and-safety.com>

<http://www.prevention-world.com>

<http://www.prevencion-de-riesgos.com>

<http://www.prevencion-laboral.info>

<http://www.riesgolaboral.net>